

Andrej Ivanuša

NA KONICI GRAJSKEGA STOLPA

(Nagrada »Drežek in trije marsovčki« za najboljšo fantastično zgodbo 2011-2012)

Stegnil je roko in se oprijel lesenega stebra. Vsa konstrukcija pod njim se je nevarno majala v ritmu njegovega plezanja. Saj je že plezal na drevesa. Toda to je bilo drugače, bolj neprijetno in nenaravno.

»Ne glej dol! Nikakor ne poglej navzdol!« si je dopovedoval. Plezal je skoraj miže in držal brado navzgor, da bi ga ne premagalo, da bi se ozrl proti tlom. Z bosimi nogami se je oprijemal tankih gredi, ki so bile za oporo. Končno je stopil na ozko desko, na zadnjo, ki je bila na vrhu zidarskega odra. Z nje je lahko dosegel kroglo na konici grajskega stolpa. Iz dna srca je mrzil mojstra, ki ga je poslal sem gor. V želodcu mu je krulilo in strah pred padcem mu je meglil razum.

»Jesti dobiš, ko prideš dol, Jakec! Tako si lažji in boš hitreje splezal do vrha!« mu je posmehljivo rekel mojster, ko je potožil, da je lačen. Nato ga je z roko plosko počil po zatilju, da se mu je zameglilo pred očmi.

»Ajde! Gremo!« mu je ostro ukazal. Ni mu preostalo drugega, kakor da ga je ubogal. Sprva je bilo težko, potem pa je bilo lažje. Le pogledati v globino ni smel. Tako je bil zdaj na vrhu.

Sedel je na ozki deski. Izza pasu mu je na vrvici bingljala ščetka s kovinskimi resami. Za hlače je imel zataknelo še staro strojeno jelenovo kožo namesto krpe. Prijel je ščetko in pričel drgniti rjo in ptičje iztrebke s kovinske krogle. Konica, na katero je bila krogla pritrjena, se je ves čas rahlo podajala pod njegovimi gibi. Ko je drgnil je razmišljal o krogli, o sebi in o čarovnikovem stolpu. O zakletem in prekletem stolpu. Tako se je govorilo! Kar je še dodatno večalo njegov strah.

»Ne glej dol!« si je govoril in kmalu so besede v ritmu njegove roke kar same odzvanjale v njegovi glavi. Pozabil je, da visi nad grajskimi strehami in da bi se zagotovo razpočil na tisoče koscev, če bi padel na kamniti tlak, daleč ... tam nekje ... spodaj. Od lakote je skoraj omahnil. Zato je za nekaj časa prenehal, odložil ščetko in se privezal na vrv, ki je bingljala s srede nosilnega stebra.

Ojunačil se je in se ozrl navzdol. Ljudje so bili kot mravlje in drevesa kot grmički. Zdelo se mu je smešno, kako se je vse pomanjšalo. To ga je spravilo v dobro voljo in potlačil je kruljenje v trebuhu. Še z večjo močjo je pričel drgniti kovinsko kroglo. Že skoraj jezno je drgnil in v mislih zanikal, da je kaj čarovnega na njej ali na konici ali na stolpu. Čarovnik gor ali dol, zanj to ni bilo pomembno. Zdaj je samo drgnil. Jezile so ga zakovice, saj se je žična krtača zatikala za njihove robove. Bile so potrebne, ker so držale skupaj zakrivljene plošče iz katerih je bila krogla sestavljena. Od spodaj je bila videti gladka. Od blizu pa je bila videti kot kakšna smešna rjasta kepa z robovi in z nešteti zakovicami. Ko je tako drgnil nekaj časa, se je pričela plošča bleščete svetiti in nenadoma se je premaknila. Prenehal je in se nagnil naprej, da si zadevo bolje ogleda.

»Glej, glej, Jakec! Krogla se lahko odpre! ... Le kaj je v njej?« si je zamrmral v brado. Plošča je ležala na drugi plošči spodaj in rob je bil kakor majhna tirnica. Poskusil je poriniti prst v razpoko in razmakniti plošče. Ni bilo mogoče, saj se je zaradi rje v kanalčku zatikala.

Pograbil je krtačo. Divje je drgnil in poskušal osvoboditi ploščo rje. Končno jo je vso zdrgnil in plošča je zdrsnila v stran. Krogla je bila votla. Vendar v notranjost ni dobro

videl, saj je sedel postrani glede na odprtino. Previdno je segel z roko v črnino. Trepetal je, da ga bo kaj zgrabilo za kazalec. Bil je na čarovnikovem stolpu in kdo ve, kaj se skriva v tej ... votli krogli. Mogoče ... kaj začaranega. Saj si ni znal predstavljati, kaj bi to bilo. A prav tega neznanega nič se je bal. Roka mu je drhtela, a kljub vsemu jo je potiskal vedno globlje v temno notranjost. Zatipal je polico na kateri je ležal nekakšen kvadratast predmet. Zdelo se mu je, da je zavit v grobo tkanino. Poiskal je s prsti njegove robove in vogale. Poskusil ga je dvigniti, a je bil kar težek. Takole z iztegnjeno roko ni imel moči, da bi ga dvignil.

Mogoče je bila ... škatla ali ... knjiga. Huh, o knjigah ni kaj dosti vedel. Videl jih je že, a bral jih ni še nikoli, saj ni znal brati. Kdo pa bi tlačanovega sina naučil brati? Še mladi grajski gospodič tega ni znal; le kako bi bilo branje potem dostopno kmetskemu sinu? Tiste črne mravljice na listih so mu vzbujale zanimanje, a le kdo bi ga kaj poučil o branju. O oranju in sejanju, to že. Ali o sekanju dreves, kopanju jarkov ob poti in podobno. A brati ..., hej?!

Zdaj je bil dovolj velik in star, da je lahko splezal na čarovniški grajski stolp in z žično krtačo strgal rjo in ptičje iztrebke. Ker je bil lahek in priročen, so ga hitro uporabili za to življenjsko nevarno nalogo.

Previdno se je ozrl navzdol, če ga kdo opazuje. A doli jim ni bilo mar, kaj počne zgoraj. Samo naj dobro in do bleščečega sijaja podrgne kovinsko kroglo, da bo gospoda zadovoljna, pa bo. Razmišljal je o tem, da bi izvlekel predmet iz notranjosti. A si je premislil. To mora narediti zvečer, ko pade mrak, da ga nihče ne bo videl.

Zavzdihnil je. Jasno mu je postalo, da bo moral lačen drgniti kroglo do večera. Končati mora z delom, saj drugače bo kdo drug priplezal in odkril, da je votla. Knjiga ali kar že je v škatli, mora biti nekaj posebnega. Sicer bi je nihče ne skril tako visoko v votlo kroglo na konici grajskega stolpa. Čarovnikovega stolpa, hej!

»Če to ni ... čarovniška knjiga, potem meni ni ime Jakec!« je pomislil. Kar srh ga je spreletel po hrbtu, ko je razmislil o tej ideji.

Potem je s strašansko vnemo drgnil kroglo in konico vse do večera.

Ko je končal, je bila bleščeče očiščena. Izza pasu je potegnil staro krpo iz jelenjega usnja in do visokega sijaja položil kroglo, ki je sijala kakor, da je zlata. Imel je suha usta, a nekaj sline je le premogel, da je lahko pljunil tu in tam in še bolj vneto otiral z usnjeno cunjo. Ko je sonce zahajalo, je krogla ujela njegove žarke in jih razsula po grajskem dvorišču.

Oni spodaj, tisti smešni in drobni mravljinčki, so zastali sredi svojega dela in z vzkliki odobravanja občudovali bleščečo kroglo. Jakec se je zadovoljno smejal sam pri sebi in se šele nato zavedel, kako zelo je lačen. A počakal je še, da je sonce zašlo za hribovje in je ugasnila svetloba na krogli.

Stegnil se je in z veliko težavo izvlekel predmet iz skrivališča. Zaprl je ploščo. Vrv, ki ga je varovala pred padcem, je odvezal in si pod srajco vse skupaj, še zavito v zaščitno grobo platno, privezal na telo. Potem je čez vse potegnil svojo raztrgano srajco. Čutil je, kakor da bi ga skozi platno zbodlo tisoče drobnih igel in neka nenavadna toplota se je razlila čez njegov život. Bilo je prijetno, saj se je ob mraku zrak že hladil.

Kakor veeverica se je prismukal čez ves zidarski oder do tal. Ko se je dotaknil dvoriščnega tlaka, je bil med grajskimi zidovi že gost mrak. Ozrl se je navzgor in poslednji sončni žarek je pobilnil s krogle na tla pred njegovimi nogami. Zatrepetala je majhna okrogla sončna lisa in počasi zdrsnila do grajskega zidu ter izginila v poči med kamni. Ta je bila ravno toliko velika, da bi lahko njegova najdba lepo zdrsnila vanjo. Ni razmišljal, kar storil je tako.

Stekel je v kuhinjo, kjer so se delavci že mastili z večerjo. Mojster mu je pomahal in ga posadil poleg sebe.

»Dobro si naredil, Jakec. Zelo dobro. Gospoda so zadovoljni!« Predenj je porinil skodelo s hladno čorbo in še drugo, kjer je bilo še nekaj na pol oglodanih kosti. Žalostno je pogledal k mojstru. Ta se je zakrohotal in iz žepa potegnil droben bakreni novec.

»Jej! Saj si sestradan! In glej, tega ti še dam zraven, če očistiš krogle na ostalih treh grajskih stolpih.«

* * * * *

Čarobna dežela (Fantasy Landscape by David Revoy)

Voda pod Tiholesjem je vedno po malem klokotala in brbotala. Vodni kačoni in zminjaji so tik pod površino neprestano švigali sem in tja. Tukaj pod človeškimi bivališči je bilo vedno dovolj hrane. Za hrano so bili pripravljene narediti vse, na koncu so se pustili celo udomačiti. Niso bili preveč zadovoljni, ko so se prvi ljudje naselili tukaj v Plitkovodju. Tisti, malo bolj nestrpni, so kakšnega neprevidneža tudi pojedli. Čeprav menda ljudje niso kaj preveč okusni. A sčasoma so našli načine sobivanja s prišleki.

Eh, če bi vedeli! je pomislil Zeomaj. Zahahljal se je. *Malo čarovnije in je mir pri hiši!*

Stopil je na teraso, ki jo je oblikovala spodnja semenska buča močvirske velikobučnice. Vsa rastistavba je nihala v popoldanskem vetru in rahlo ječala. Čarovnik je na hrbtu nosil črno vrečo, ki se je zdela živa. Notri je bilo nekaj, kar je tu in tam malo zamigalo.

Nad teraso se je pelo leseno steblo velike kalužomerke. Njeni odprti, beli cvetovi so sladko in opojno dišali. Obletavalo jo je na stotine drobnih prahožerk in zdelo se je, kako da vsa kalužomerka brenči v ritmu, ki je uspaval čute. V vetru se je zibala in ob tem so se njene debelne luske zatikale druga ob drugo. Ko so se sprostile, se je zaslišalo kakor, da bi nekdo plosknil z rokami.

Zeomaj se je nagnil čez ograjo in poslal miselni zdrs v vodovje.

Plaviček, zminjaj moj, pridi! je umislil. Počakal je trenutek ali dva in potem ga je uvidel mnogo prej, preden, ga je zares videl z očmi. Plaviček mu je vrnil miselni vzorec:

Prihajam! Imaš kaj dobrega zame? Tako sem lačen!

Imam, cela vreča mornikov čaka nate!

Hej, te imam najraje. Všeč si mi Zeomaj!

Čarovnik je pokimal z nasmehom na obrazu. Vedel je, da je res tako.

Voda je kakor zavrela in videti je bilo, kot da bi se mnogo modrih kačjelikih teles prepletlo med seboj. Še najbolj je bilo vse skupaj podobno kepi kuhanih špagetov modre barve, a debeline človeškega telesa. Plaviček je bil zminjaj v srednji rastni dobi. Dobro hranjen in dolg več kakor sto človeških višin. Svetlo modra luskasta koža se je prelivala v večernem soncu. Iz tega klobčiča se je vzdignila glava na špagetu, ki se je tanjšal proti glavi. Imel je grivo iz pokonci stoječih polprozornih luskin. Majhna glava je imela strašen gobec, poln ostrih zob. Bil je tako velik, da se je človeška glava zdela kakor jabolko in res ni bilo težko pomisliti, kako so prvi čarovniki v Plitkovodju izgubili življenja.

Plaviček je pustil, da ga je Zeomaj dvakrat plosko udaril med očmi. Potem mu je rahlo položil gobec na ramo.

Kje imaš mornike? V tej vreči na plečih?

Bi enega?

Kaj enega! Sto! Ti ne veš kako so dobri!

Prav! Odpri gobec!

Plaviček je na široko odprl gobec in Zeomaj je vdan v usodo odmisllil strupeno slab zadah iz njegove notranjosti. Vrečo je postavil na tla in iz nje izvlekel prvega mornika. Ta se je še šibko upiral, a ker je bil že dolgo na zraku, ni več mogel dihati s polnimi škrgami. Končal je v zminjajevem gobcu. Ta je zasadil zobe vanj in s sunki glave pomikal ribakla vse bližje grlu.

Uh, kako je dober!

Še imaš kakšnega?

Še! Tukaj je naslednji!

Plaviček je drhtel od zadovoljstva in požiral mornike.

Zdaj pa jih ni več!

Zeomaj in na široko odprl vrečo. Plaviček je porinil gobec vanjo in jo dobro prevohal.

Uh, ja. Bo že res. Saj ... Kakšnega bi še pojedel, a mislim da bo za danes dovolj. Saj ne morem nehati. Ti ne veš kako so dobri!

Zeomaj je umišljeval tako hitro, da mu je Zeomaj komaj sledil. Še vedno je imel tisti nasmeh na obrazu, ki mu je naredil sto gubic okrog oči.

Dvakrat ga je z dlanjo plosko počil na čelo med očmi. Zminjaj je potonil glavo v plitko vodo in zdrsel med koreninami velikobučnice. Kakor bi zaplesal ples zadovoljstva, je drsel sem in tja med koreninami, ki so nosile rastistavbo v kateri je bival Zeomaj.

Ne pozabi jutri prinesti nove vreče polne mornikov!

Zeomaj je opomnil v mislih Zeomaja.

Morda ne bodo morniki, ampak kakšni drugi ribakli.

No, ja! Saj je vseeno. Ampak med ribakli so morniki najboljši. Zame je to najboljša jed.

Saj vem! Saj vem!

Zeomaj je umislil Zeomaj.

Obrnil se je, da stopi v bivalno bučo rastistavbe, ko ga je zadelo. Sesedel se je na tla. Zdelo se je, kakor, da ga je kakšen velikan udaril v obraz. Stresal je z glavo, da bi zbistril misli. Počasi se je svet okrog njega umiril.

»Knjiga! Nekdo je našel Knjigo, tisto, edino!« je bolj čutil kakor pomislil.

Odprlo se mu je daljevidno oko in videl je čarovnikov stolp, zidarski ogenj in drobnega tlačanskega fanta, ki si je knjigo privezal k telesu in vse skupaj prekril s srajco. Srajca mu je zastrla pogled.

Skušal je vzpostaviti povezavo s knjigo. A najprej mu je pogled zakrivalo platno iz katere je bila narejena fantova raztrgana srajca. Že to je bilo čudno! A potem je bila

knjiga zavita v grobo platno, zagovorjeno, učarano s silno močjo. Tretja ovira je bila ključavnica. Ni je mogel razkleniti, naj se je še tako trudil.

Čutil je toploto fantovega telesa in to, da jo nekam nosi v ... globino. Ali kaj? Za trenutek je zagledal kamniti tlak in potem je vse utonilo v mrzlo temo. Ni bilo več človeškega stika, ni bilo več stika s Knjigo.

»Tlačanski fant?« je razmišljal, ko se mu je zaprlo daljevidno oko. »Stari Belobradinec je imel Knjigo. Nekoč! ... Kljub vsemu ... Nikoli ni izdal, kje je ... Raje je pustil, da ga je bela žena Vsevida odpeljala v Močvirje, tja v Van na ono stran ... Navadni fant? Iz vasi? Kako?«

Vznemirila ga je misel, da so Knjigo zagotovo videli še vsi, ki so bili kadarkoli posvečeni v vrtu Vrhovne skladnosti, pa naj bodo beli vidovini ali černošolci. Sam je bil zelo izveden vidovin, mogoče najboljši tukaj v Tiholesju ali celo na vsem svetu. Vendar ... Zagotovo je še nekdo videl. A kdo?

Počasi se je pobral s tal. Razmišljal je:

»Knjige ni nihče videl že vsaj sto let. Saj je vedno tako! Sto let je doba, ko popusti vsak čar, vsak zagovor.«

Z drsajočim korakom je stopil do ograje in se zazrl v Plitkovodje. Zrl je odsotno čez gozd česnikov v daljavi. Izza srajce je potegnil verižico in potežkal amulet, ki je visel na njej. Odprl je pokrov in se zazrl v droben, rdeč kristal berila, ki mu je drobno mežikal. Bil je njegova vez s Knjigo, tisto, edino. Vendar so še drugi, ki so povezani. Tudi ti nosijo enako verižico kakor on. Zdaj jih je moral zbrati.

Njegov notranji mir je bil razdrt. Odrinil se je od ograje in z veliko naglico stopil skozi vrata terase.

* * * * *

Jakec se je še enkrat ozrl, če mu kdo sledi. Hiše v vasi so bile tihe in spokojne. V gozdu je hukala belokrila sova, kar je v njem še povečalo tesnobo. Kočura starega Jutrmana Puščavnika je bila temna in tiha. Popravil si je bisago in stopil do vrat. Nameraval je potrpati, a vrata so zijala in nihala na preostalem tečaju. Pravzaprav so bila z vrstico privezana, da niso padla na tla.

»Dober večer, spoštovani Jutrman ...« je vljudno pozdravil. A prekinilo ga je kašljajoče hihitanje starca v kotu.

»Spoštovani ... hi-hi-hi... kaj krglkr ...« je začela sključena postava, a jo je zadrnil dolgotrajen, slaboten kašelj. Ko je ta popustil, je starec med hrkanjem rekel:

»Ja, ja! Tako je to z menoj. Vsevida je name že vrgla oko. Še malo, pa me bo pobralo. Dokončno.«

»Jaz, bi ...«

»Fant moj, le kaj te je prineslo?« Ni uspel odgovoriti, ker je starec nadaljeval:

»Kaj nisi ti Jakec, ta prvi sin od pokojnega Cicibina? Onega, ki je bil spreten tesar? Menda, menda, saj si mu podoben.«

Jakec se je čudil, kako ga starec sploh vidi v tej temi. Še posebej, ker je bil večer in je svetloba prihajal le skozi vrata in je torej bil zanj le senca med podboji vrat. Ob tem so vaščani trdili, da je napol slep, grbast in še neumen povrhu. A drugi so pravili, da zna brati in pisati, pravzaprav, da je nekoč znal oboje.

»Zanima me ... o čarovniku Belobradincu ...« je previdno rekel Jakec.

»Veen! Zgini, zgaga!« je naslednji trenutek zatulil starec in se napol privzdignil. Njegov glas je zasekal skozi zrak. Jakcu se je zdelo, kakor da ga je resnična palica zadela čez pleče. Starec je dvignil roko in mu žugal.

»Pa tudi nekaj za jesti sem prinesel!« je rekel plašno Jakec in se zadenjsko umikal. Ko je prišel do vrat, se je obrnil in šel. Starec je zaklical za njim:

»Kaj praviš? ... Za jesti ... Čakaj, pridi nazaj!«

Jakec je spet stal med vrati. Starec je spustil glas:

»No, no! V časih kaj narobe slišim ...« Poželjivo je gledal bisago in tiho vprašal:

»Kaj si mi dobrega prinesel?«

Jakec jo je odprl in pričel na staro, črvivo mizo zlagati kos kruha, prekajeno meso, kos sira in manjšo čutaro črnega vina. Vse to je uspel odnesti iz grajske kuhinje naskrivaj včeraj popoldan, ko je končal z loščenjem vseh krogel na grajskih stolpih. Preden je prišel sem, si je bil postregel tudi sam. Še zdaj je imel v ustih čudovit okus sira. Pa požirek vina je tudi naredil. Res je bilo odlično. Segel je v hlače in potipal, če je bakreni novc še tam. Mojster je kljub svoji pregovorni skoposti tokrat le držal besedo.

Starec je pridrsal do mize, sedel in pričel hlastno jesti. Vendar je vseeno vsak grižljaj dobro prežvečil. Odprl je čutaro in povohal.

»O, ho, ho!« je rekel in takoj naredil požirek. »Ja, ja! To pa res poživlja človeka!« Potem je naredil nekaj grižljajev in se zazrl v Jakca. Prenehal je žvečiti in s polnimi usti zamomljal:

»Menda si nekaj rekel o Belobradincu? Daj sedi, da pojem! Takšnih dobrot mi že dolgo časa ni nihče prinesel.«

Jakec je sedel previdno na klop na drugi strani. Čudil se je, da ta razmajana reč ne razpade pod njegovo težo.

»Včeraj sem bil na čarovnikovem stolpu. Moral sem očistiti kroglo,« je začel Jakec. Pa se je spomnil, da tudi starcu ne sme izdati, da je našel čarovniško knjigo. Zdaj ga je zaskrbelo, da jo bo tam v razpoki v zidu kdo našel. Zato se je nemirno presedel in klop je zaškripala.

»Na stolpu si bil?« je kimal starec. Njegovi dolgi redki lasje so mu padali čez čelo in odmikal si jih je z roko, ko je jedel.

Jakec je pomislil:

Čudno, da jih še ima. Ni vedel, kako naj nadaljuje. Tako sta sedela v tišini in slišalo se je le puščavnikovo zadovoljno mlaskanje in cmokanje. Potem tudi požirki, ko je nagnil čutaro z vinom. Videlo se je, da že dolgo ni tako dobro jedel.

Ko je končal, si je obrisal usta z rokavom in rekel:

»Kaj praviš, da si počel na stolpu?«

»Moral sem očistiti kroglo in konico. Bilo je tako rjasta, zdaj pa se sveti, vsa je zlata ...«

»Eh, kaj, zlata!« je rekel starec in zamahnil z roko. »Iz medenine je. Kolikor se spomnim po pripovedovanju mojega očeta, jo je ded pokojnega Rusomaja, ki je bil grajski kovač, skupaj sklepal. Takrat, ko so grad stavili. To bo pa že več kakor ...« Videlo se je, da premišljuje koliko let je minilo. Pokimal je, ko je izračunal in rekel:

»Ja, ja, bo že kakšnih sto petdeset let. Menda!«

»Saj ... zdaj je grad kupil vitez Vlaj, plemeniti Rožnodolski. Namerava ga prezidati, ker je to najlepši grad daleč naokrog,« je rekel Jakec. Starec je pokimal:

»No, če gospoda tako pravijo, bo že držalo!« Jakec se je zahihital.

»Pa za gospo ga tudi gradi. Lepa je, zelo je lepa!«

»Aja? ... Ja, potem pa bodo težave ... Ja, ja!« je kimal Jutrman in trikrat potrkal s členkom kazalca desne roke po mizi.

»Res je! Ne res, moj leš?« je rekel. Iskal je potrditev lesnega duha, leša, ki je bival v mizi. Temu pa je bilo v črvivih deskah mize malce tesno, zato ni nič odgovoril, le malo je zaškripal. Kar pa je Jutrman tudi dobro razumel.

»Ti si zato moral gor. Na čarovnikov stolp, ne res?« je rekel tiho starec. Jakec je pokimal.

»Govori se ... o Belobradincu, da je ...,« je tiho začel s strahom, ker se je bal, da bo starec spet zarohnel.

»Dosti se govori. A so same prazne marnje!« je zamahnil z roko starec. »A so nekatere govorice tudi resnica.«

»Ja, prav to me zanima. Resnica!« je živo rekel Jakec in se nagnil naprej k starcu. Ta je najprej pogledal čutaro, a je sklenil, da bo raje preostanek vina raje popil kasneje. Pokimal je in začel pripovedovati:

»V davnih časih, za devetimi vodami in za devetimi gorami, onkraj velikega gozda Mrkolesa se je bil rodil deček, tlačansko dete. Takrat nihče ni slutil, da bo postal največji med največjimi, ki so bili posvečeni v vrtu Vrhovne skladnosti, tam na prečudovitih poljanah Nebeškega miru. Bil je dober, spreten in vse ga je zanimalo. Učil se je z lahkoto in kmalu je s svojim znanjem posekal vse prijatelje v igri. Zgodilo se je, da je nekega dne v vas prišel Arhimaj, vodja vidovin, čarovnikov bele magije. Videl je dečka in vzela ga je s seboj, da ga pouči o čarovniških vedah in spretnostih. A ni bilo dolgo, ko je prekosil svojega učitelja. Vendar se še ni zaustavil. Ko je osvojil vsa znanja svetle magije, se je napotil čez poljane Nebeškega miru vse do gradu Mahovnata, kjer so svojo temno magijo izvajali černošolci. Šel je v uk takrat najmračnejšemu med njimi, imenovanemu Vala Černi. Na koncu se je naučil vsega, kar v magiji postoji. Bil je prvi, ki je bil tako vidovina kot černošolec. Šel je na potovanje po svetu. Pravijo, da ni kraja, kjer ni bil. Ko se je vrnil, se je odločil, da vse znanje postavi v Knjigo, eno in edino.«

Jutrman je premolknil in se zazrl v Jakca. Ta se je nemirno presedel, a rekel ni nobene. Pogovor je stekel v zanj zelo neprijetno smer. Pogoltnil je slino in rekel:

»Jutrman, povejte, kaj je bilo potem!« Upal je, da mu pri tem glas ni preveč drhtel.

»Hm, potem ...« je rekel starec. »Potem je prišel sem, ker mu je takratni gospod, baron Henrik, plemeniti Zdolski, ponudil streho in hrano. Sezidal mu je stolp, da je lahko v njej iskal kamen Modrih. Tukaj je menda napisal Knjigo.«

»Potem je čarovnikov stolp sezidan kasneje kot grad?«

»Vsekakor, moj Jakec!«

»Kaj pa je bilo potem?« je znova vprašal Jakec.

»Potem, potem. Kar naprej eno in isto ...,« je zagodrnjal starec. A ker se Jakec ni oglasil, je nadaljeval:

»Ja, potem ... prišli so lakomni čarodejni požeruhi. Ta beli in ta črni so verjeli, da je Belobradinec ... Mimogrede, takrat je že imel dolgo belo brado, po kateri so ga imenovali in prepoznali ... Torej, da je že napisal Knjigo vsega znanja. Hoteli so jo imeti za vsako ceno. Toliko prilizovanja, prevar in preprirov je nad grad priklicalo nesrečo. Prišla je kuga, strašna bolezen, in s seboj v Van, v onostranstvo odpeljala mnogo duš. Dobrih, zlobnih, a tudi nedolžnih. Udarila je še na vas in kasneje na vso deželo. Njegov prijatelj baron in graščak Henrik ga je v svoji nesreči in žalosti preklel. Takrat je to Belobradinca strlo in spoznal je, da mora Knjigo, če jo je takrat le zapisal, skriti pred svetom. Mogoče tudi uničiti. A morda je bilo to težko, saj je moralo biti v njej mnogo čarov, ki jih ni mogoče vedno razdreti brez težav. Kaj vem? ... Vse je mogoče! Sicer pa ... to so le govorice, šepetanja, ...«

Utihnil je med razmišljanjem in pokimaval sam sebi, zazrt v črvivo mizo. Jakec se ni upal nič več reči, saj bi ga lahko izdal že njegov tresoči glas. Prestrašil se je, saj puščavnik ni bil ne napol slep, ne grbast, še manj pa neumen. Bolj, ko je o tem razmišljal, bolj je mislil, da je Jutrman mogoče prav tako čarovnik. Mogoče celo černošolec, ki se jih je, kot večina vaščanov, zelo bal. Saj so ga z njimi plašili kot malega otroka. Menda ga bodo pojedli, če ne bo priden. Zazdelo se mu je, da sedaj ni priden in, če je Jutrman černošolec, ga bo gotovo pojedel.

»Jaz ..,« je z muko izdaval. »Moral bi ... Sem že dolgo tukaj. Stric me že gotovo pogrešajo ... Sem že dolgo zdoma.« A puščavnik ga ni poslušal. Nadaljeval je pripoved bolj sebi kakor Jakcu:

»Knjiga menda je. Lahko pa tudi ne obstaja več. Belobradinec je bil največji med največjimi, vidovina in černošolec. Zvit je bil tudi ... Pameten, jako pameten! Vendar ... Jakec, od kod nenadoma tebi zanimanje za Belobradinca?«

»Mene ..,« je rekel Jakec in zbegano pričel iskati pot po kateri bo ušel iz kočure.

»Mene zanimajo mravljice!« je rekel nato z olajšanjem. Jutrman ga je pogledal z nerazumevanjem na obrazu:

»Kakšne mravljice?«

»Tiste črne na papirju. Take kot so v knjigah!«

»Misliš črke?«

»Ja, črke. Rad bi vedel, kaj je v knjigah. Kaj v njih piše!« Sedaj se je Jakec razvnel in pričel kriliti z rokami.

»Tam na čarovniškem stolpu sem imel čas za razmišljanje. Slišal sem o mogočnem čarodeju, ki je znal vse in o vsem napisal Knjigo. Pa sem pomislil, da bi se še sam naučil brati, da bi mogel prebrati ... tisto Knjigo.« Ugriznil se je v ustnico, saj je skoraj povedal, da jo je našel.

Puščavnik ga je gledal in odpiral in zapiral škrbasta usta. Dvignil je roko in s prstom pokazal proti Jakcu:

»Ti bi se rad naučil brati in pisati. Ja, zakaj pa si, tristo kosmatih in zelenih medvedov, potem prišel k meni?«

Jakec je bil v zadregi, Previdno je rekel:

»Mnogi v vasi o vas mislijo ...« A puščavnik ga je prekinil:

»Naj mislijo, kar hočejo. To me sploh ne briga!«

»Ja, točno tako!« je potrdil Jakec in nadaljeval:

»A drugi pravijo, da znate brati in pisati. Tako sem pomislil, da pridem sem in ...« Zdaj si ni upal več nadaljevati.

»In ...« je povzdignil obrvi Jutrman. Opazil je, da so mu redki prameni segli čez lice in si jih je z vajenim gibom roke pogladil nazaj.

»Gospod Jutrman, bi me hoteli naučiti ...?« je previdno vprašal Jakec.

»Ja?«

»E, hm! ... Brati in pisati!« je le izdaval Jakec.

Nastopila je tišina. Le kočura je rahlo ječala, ko se je vanjo zaganjal veter. Slišale so se muhe, ki so priletele nad ostanke hrane na črvivi mizi. Še posebej jih je privlačila kapljica vina, ki je spolzela s čutare na mizo.

Nato je Jutrman globoko vzdihnil. Jakec se je presedel in rekel:

»Če prinesem jutri kos sira, kruha in še kaj mesa ... Bi se mogoče, potem, lahko dogovorila?«

Jutrman je znova vzdihnil in poželjivo pogledal čutaro. Z zamahom roke je odgnal muho, pograbil čutaro in jo do konca izpraznil. Ko jo je trdo postavil na mizo, je rekel:

»Saj ... Tako bi se mogoče res lahko dogovorila. Ko prideš k pouku k meni, prinesi kaj za pod zob s seboj.«

»Bom, mojster!« je veselo rekel Jakec.

»Ko znova prideš, me ne kliči mojster, temveč učitelj! Prav?«

»Bom, mojs... učitelj!«

* * * * *

Jutrman je sedel v svoji kočuri vse, odkar je Jakec odšel, in neumorno zrl v črvivo mizo. Na njej je bilo nekaj drobtin. Oslinil je prst in jih pobral v usta. Slinast prst si je

obrisal ob hlače. Potem je spoznal, da se je že stemnilo. Segel je za srajco in izza nje potegnil čudovito izdelan medaljon. Obešen je bil na dolgo zlato verižico. Predmet je bil v nasprotju z vsem, kar je bilo v kočuri. Odprl ga je in opazoval utripanje rdečega kristala berila. Zdelo se mu je, da se rdeča pika vedno bolj veča, dokler ni zapolnila vsega njegovega vidnega polja.

Zdaj je končno prišel tisti dan, ki so ga vsi čakali. Mirda Belobradinca se je vrnila. Jutrman je bil zadovoljen, ker je pravilno načrtoval, kje se bo to zgodilo. Ves čas je trdil, da se bo vrnila na istem mestu, od koder je odšla v Van. Vedno znova ga je presenečalo, kdo je njen nosilec v naslednjem življenju. Tokrat je to Jakec, sin pokojnega tesarja Cicibina. Če bi le mogel Vsevido prej o tem povprašati ... A ta je bila neizprosna. Vedela je, kdaj se končajo življenjske poti ljudi in čarovnikov in še mnogih drugih rodov, a vedno je molčala, nikoli ni nič izdala.

Zdaj je bilo potrebno le počakati, da se zbere bratovščina Rdečega berila. Upal je, da so po sto letih in več vsi še v tostranstvu. Upal je, da so vsi še ostali na strani bele magije. Strasti, ljubezni, verolomstva, laži, pa tudi resnice, ne moreš pričarati, zagovoriti ali spremeniti z napoji. Videti v dušo ljudi je bilo lahko, v čarovnikovo mirdo pa skoraj nemogoče. Zlomiti jo je mogoče, a potem je izgubljen čarovnikov razum in vse znanje, ki ga je imel.

Enkrat je Knjiga že pahnila deželo v pogubo. Ali je res vredna vsega, kar so v njenem imenu počeli? Upal je, da bo tokrat drugače. Le, če se bodo zadeve pravilno lotili. Morda bi jo lahko z zvijačo ukradel Jakcu. A v pogovoru je spoznal, da ima pred seboj sicer še neukega čarovnika z mirdo in ne otroka človeškega rodu z dušo. Le znanje potrebuje, modrost, ki mu jo morajo dati. Najprej znanje branja in pisanja. Potem ga lahko odpeljejo v vrt Vrhovne skladnosti, da se nauči čarovniških znanj.

Trda tema se je naredila. Jutrman je še kar naprej sedel, razmišljal in strmel v utripajoči beril. Ko je nastopila polnoč, se je pričela zbirati bratovščina. Prvi je prispel Zeomaj. Udejanil se je sredi kočure.

Najprej se je pojavila sikajoča krogla in iz nje se je izvila njegova postava. Vendar je njegova vznemirjenost povzročila, da je slabo izračunal in krogla je scvrkla del črvive mize in klop ob njej. Miza je še obstala na treh nogah, a preostanek klopi je zaropotal na tla. To je Jutrmana prebudilo iz zamaknjenosti. Zaprl je medaljon in suho rekel:

»Uničil si mi klop in mizo!«

Zeomaj je bil zaradi translacije še malo omotičen. Zato ni takoj odgovoril. Pravzaprav je glas potoval do njegove zavesti nekaj dolgih trenutkov. To je izkoristil Jutrman:

»Pozdravljen, prijatelj. Dolgo se že nisva videla. Menda bo že skoraj sto let.«

Te besede so dohitele prejšnje in naredile kakofonijo.

Ena za drugo, prosim! je umislil Zeomaj. Kar takoj nato pa:

Oh, oprosti. Ni bilo namerno! ... Pozdravljen, zares! .... Imaš prav, kar dolgo ... A še ni sto let, manjkata še dve do okrogle številke!

Jutrman je poslal misel nazaj:

Mizo si mi dolžan, črvivo, in klop!

Ti ju pričaram ali pa si ju boš sam?

Ni bila učarana! To je prava, zaresna miza. In klop tudi. Ne veš, kako sem bil ponosen nanju. Naredil ju je Cicibin, Jakčev pokojni oče ...

Oh, oprosti še enkrat. Res ni bilo zanalašč!

»Kaj vem?« je na glas rekel Jutrman.

»Oprosti, še enkrat, no. Zdaj več ne morem popraviti te, tvoje resnične mize in klopi. Mizo ti učaram, da bo videti cela. Klop naredim ...,« je pohitel z glasom še Zeomaj.

»Ah, pusti. Se že nekako znajdem!« je zamahnil z roko puščavnik. »Kaj pa ostali?«

»Pridejo!« je odvrnil Zeomaj.

»Torej ... pripravim vse,« je rekel Jutrman in tlesknil s prsti.

V naslednjem trenutku se je notranjost kočure spremenila v velikansko sejno dvorano. Sredi je kraljevala okrogla masivna miza, okrog nje je bilo dvanajst udobnih stolov. Sedala in naslonjala so bila obilno obložena. Kristalni kozarci so stali na mizi pred vsakim stolom in ob njih so čakali bokali polni dišečega, sladkega vina. S stropa je visel bleščeč lestenec, ki je nosil sto sveč.

»Hm, morda je vse skupaj preveč kičasto!« je rekel puščavnik.

»Ne, niti ne!« je odkimal Zeomaj.

»No, naj ostane!«

»Naj ostane!« se je strinjal gost. Jutrman je stopil korak nazaj v kot, kjer je stala črviva miza. Ko se je naslonil nanjo, je zaškripala.

Še dobro, da sem jo podprl z zagovorom vztrajanja. Drugače bi se, revica na treh nogah, prevrnila! je veselo pomislil Jutrman.

*Upam, da ti je udobno, moj leš?« Potrkal je trikrat s srednjim členkom kazalca na desni roki po mizi in v odgovor dobil škripanje in nekaj zdolgočasnih vzdihov.

Popolno! si je zadovoljno rekel.

Zeomaj je med tem sedel za okroglo mizo. Jutrman se mu je pridružil. Ko sta začela obujati spomine, so zasikale bleščeče translacijske krogle. Na sedeže se je iz njih izluščilo devet postav, med njimi tudi tri ženske. Zeomaj je zadovoljno kimal, a potem se mu je pogled zaustavil na praznem sedežu.

»Kaj je z Argolanom? Ve kdo?« je nestrpno vprašal. Nihče mu ni odgovoril.

»Hm, hm!« je odkimal in umislil:

Res nihče nima pojma, kje je Argolan?

Govori se ..., je umislila ženska postava na Zeomajovi levici.

»Kaj se govori, moja draga Leonora,« je glasno vprašal Zeomaj. »Povej na glas, da slišijo vsi! Tudi tisti, ki niso večši miselnega govora.«

»Slišala sem, da je prestopil na černošolsko stran. Menda že pred več kakor petdesetimi leti. V tistem času je bival v votlini pod Kristalno goro, a potem se je kar nenadoma izgubil. Kolikor vem, je njegova votlina zasuta. Sem poskusila ... in je res!« je rekla in si ves čas popravljala lase.

»Kakorkoli že, pa četudi je zdaj černošolec, ... še vedno je član bratovščine Rdečega berila,« je rekel Jutrman. Leonora je odmahnila z glavo:

»A je tudi izdajalec. Vse, kar bomo sklenili in naredili tukaj, bo prenesel onim ...« Ob tem je z glavo odmahnila nekam proti steni dvorane.

»Menda!« je zagodrnjal Zeomaj. »To bomo morali nekako rešiti. Dokler je v posesti berila, mu ne moremo nič. Sicer pa ... Se kdo javi, da ga poišče in zahteva medaljon nazaj? Zlepa ali zgrda!«

Nastopila je tišina in vsi čarovniki in vidovine so strmeli v mizo in se pretvarjali, da se jih to ne tiče. Argolan je slovel kot močan nasprotnik.

Strah je lepa reč! je mislil Jutrman.

»Pravzaprav bi potreboval dva prostovoljca!« je dvignil ponudbo Zeomaj. Jutrman je pokimal in rekel:

»Šel bi sam! Ampak, zdaj ne morem. Čaka me učenec!«

»Res je! Učenec ga čaka. S Knjigo. To je pomembneje!« je odločno potrdil Zeomaj.

Zdaj se je dvignil čarodej Jatagan, ki je sedel naproti Zeomaja.

»Če greva dva, grem! Dva ga bova že zmogla, če bo potreba!« Ozrli so se vsi k njemu. Ob njem se je dvignila Merzlana. Komaj je govorila in bradavica na nosu se ji je zelo tresla.

»Če gre Jatagan, grem tudi jaz!«

»No, dobro! To je urejeno!« je rekel Zeomaj. »Ima mogoče kdo kaj proti?«

Pogledal jih je enega za drugim. Ostali so sedeli tiho kot miške in zdelo se je, kakor da želijo zlesti pod mizo. Zeomaj se je nasmehnil.

»Ko bosta in če bosta potrebovala pomoč, me pokličita! Argolan je močen nasprotnik in skupaj se ga moramo lotiti. Za začetek bo dovolj, če ugotovita, kaj je bilo z njim in kje je. Drugo bomo reševali sproti.«

Zeomaj je plosko udaril z dlanjo po mizi in nadaljeval:

»Zdaj pa o tem, zaradi česar smo se zbrali.«

Zbrani okoli mize so kimali in mrmrali. Tu in tam se je kdo oglasil s klicem:

»Tako je!«

»Bili ste poklicani!« je rekel Zeomaj, ko so se umirili. »Knjiga vas je poklicala! Po sto letih, ko pade skoraj vsak urok in zbledi še tako močna zakletev, je prišel čas, ko se je mirda Belobradinca znova utelesila. V telesu drobnega fanta iz te vasi čaka, da jo prebudimo. Da odpremo dveri znanja in čarovnih ved.«

Leonori so se zdele njegove besede preveč vznesene in se je pričela spakovati. Njena soseda, drobna in črnolasa Brandolina ni mogla biti resna in se je zahihitala. S tem je prekinila Zeomaja, ki se je presenečen ozrl k njej. Malo ji je bilo žal, da se je to zgodilo, zato je pohitela:

»Odlično si to rekel! Ampak mislim, da tudi ti nisi mogel pokukati v knjigo. Nihče od nas ni mogel, kajne? Vsi ste videli srajco. Že ta je bila zagovorjena! Ali si je kdo zastavil vprašanje, kje je tlačanski fant sploh dobil tako srajco? Potem tisto grobo platno. Tisto, v katerega je ovita knjiga. Pa še učarana ključavnica. Verjetno ima tudi uklete platnice. Nesel jo je nekam dol. Kam? V vodnjak? V klet pod gradom?«

Zdaj ji je vskočil v besedo Jutrman:

»Govoril sem z Jakcem!«

»S kom?« je vprašala Brandolina.

»Z Jakcem! Tako je fantu ime!« je rekel puščavnik. »Prišel je k meni. Sam. Povpraševal je o Belobradincu. Želel se je naučiti brati. Le zakaj bi se preprost kmetski otrok brez očeta želel naučiti brati? Ko sva govorila, sem spoznal, da se je mirda največjega med nami utelesila v njem.«

Ko je Zeomaj hotel nadaljevati, ga je Jutrman prekinil z gibom roke.

»Še to! Ni je nesel v klet ali v vodnjak. Nesel jo je s čarovnikovega stolpa v gradu Zdolsko. Knjiga je bila v krogli na konici grajskega stolpa! Tam jo je Belobradinec skrtil pred nami. Gor med oblake, da je nismo videli, ker smo jo vedno iskali pri tleh.«

Vzdihni presenečenja so se zaslišali v dvorani.

»Kako veš, da je bilo tako?« je rekel Jatagan in se nagnil čez mizo, da bi bolje slišal.

»Ker ... Grad je kupil nov gospod Vlaj, plemeniti Rožnodolski. Menda je vitez. Dal ga je obnoviti. Jakca so poslali gor, da zdrgne krogle in počisti konice. Našel je knjigo v votli krogli. Ko jo je prislonil k telesu in skrtil pod srajco, ste to vsi videli. Sedaj me skrbi, zelo me skrbi, kdo vse je še opazil.«

»Mene je zagnalo po tleh!« je rekel Zeomaj. Še dva ali trije so se oglasili, da se jim je zgodilo isto. Zeomaj je dvignil roko in zbrani so utihnili.

»Zato smo tukaj! Na hitro sem vas sklical tukaj v Jutrmanovi kočuri!« Obrnil se je k puščavniku.

»Jutrman, ti si ga prvi srečal. Tebi zaupa! Torej uresniči njegovo željo. Nauči ga brati. Belobradinčeva mirda, pa tudi čari, ki varujejo Knjigo, ne bodo dopustili, da bi jo mogel prebrati kdorkoli izmed nas. Smo najmočnejši čarovniki, brez dvoma. A tudi drugim, pa naj bodo beli vidovini ali černošolci, Knjiga ne bo dostopna. Belobradinec se je zelo

potrudil, da jo bo lahko odprl le tisti, ki je vreden zaupanja. Tisti, ki je določen. Morda je to Jakec. Še ne vemo! Ampak šele, ko bo znal ravnati z močmi in vedami, bo mogoče lahko ...«

»Res je,« so pritrjevali in kimali vsi po vrsti. Zeomaj je nadaljeval:

»Vsak naš čar pusti sled v vrtu Vrhovne skladnosti. Ker je bilo tako nujno, ste opravili hipno translacijo. Zdaj, ko se razidemo, bomo to naredili znova. Če želimo, da nas nasprotniki ne opazijo, je potrebno vede zmerno uporabljati. Naslednji sestanek sklicujem tukaj čez šest polnih lun, a sem boste morali prispeti peš. Kot popotniki, berači, glumači ali karkoli si boste že izmislili. Samo, da bo brez čaranja!«

Leonora je otožno rekla:

»Oh, že nekaj let nisem hodila! To bo zelo naporno zame.«

»Saj ti ni potrebno hoditi. Bodi gospa in se pripelji sem z vozom ali pa s kočijo,« ji je rekla Brandolina.

»Ja, ja, to pa je res dobra ideja!« se je razveselila Leonora. Obrnila se je k Zeomaju:

»Smo končali s sestankom?«

»Ne še!« je rekel Zeomaj. Znova se je obrnil k Jutrmanu:

»Nauči ga pisati in brati. Čez šest mesecev bomo preverili, kaj zna in zmore. Potem, če bo vse v redu, ga odpeljemo na Nebeške poljane v vrt Vrhovne skladnosti, da ga poučimo o vedah, zarotitvah, čarih in o vsem, kar znamo. Prav?«

»Prav, prav!« je rekel Jutrman. »Ampak, saj ne vem, kako ga naj naučim brati in pisati. Saj nisem še nikogar učil.«

»Vse je enkrat prvič!« je privoščljivo rekel Jatagan.

»Torej smo vse poravnali!« je rekel Zeomaj in zamahnil z roko.

»Magija naj vam dobro služi in vi skrbno služite njej!« jih je pozdravil. Pojavila se je šušteča krogla pred njim nad mizo in njegova postava se je zvila vanjo. Krogla se je sesedla sama vase. Drug za drugim so se pričeli poslavljati in izginili vsak v svojo kroglo. Zadnja je bila Brandolina, ki je ljubeče pogledala Jutrmana, preden je izginila v svojo.

Ko je odšla, je Jutrman tlesknil s prsti in blešeča dvorana se je spremenila nazaj v temačno puščavniško kočuro. Zamišljen je gledal črvido mizo, ki je imela sedaj le tri noge in polomljeno klop v kotu.

Še dobro, da ima Jakec strica, ki je prav tako tesar, kot je bil njegov oče. Njega prosim, da ju popravi! je raztreseno pomislil. Vzdihnul je!

Morda bi bilo bolje, če bi šel z Jataganom iskati Argolana! Zdela se mu je neskončno lažja naloga od te, ki je v središče njegovega življenja postavila Jakca. Kako naj dečka nauči pisati in brati?

Odprl je svoje daljevidno oko in ga skušal poiskati. A vse, kar je videl, je bila le meglena postava, ki se je očrtavala pred njim.

Belobradinčeva mirda se je že zasidrila v njem! je ugotovil v mislih. Zaskrbelo ga je. Res bodo morali pohiteti, da ga vpeljejo med vidovine.

Če bi tako nežen popek prišel v roke černošolcev, ... Misli niti ni mogel dokončati. Bila je preveč grozna. Znojne kaplje so mu stopile na čelo, ko je še pomislil, da bi potem Knjiga prešla na temno stran in zlo, strašanska, nepredstavljiva groza, bi se spustilo na svet.

V kolikor ga naučimo brati in pisati, lahko vse to preprečimo! Ta misel ga je pognala kvišku. Spoznal je, da je veliko odvisno od njega, da je pravzaprav ključna oseba, ... čarovnik, ki lahko preobrne tok zgodovine.

Nenadoma se je počutil močnega in odločnega. Stopil je iz kočure, da poišče gos in ji izpuli nekaj peres za pisanje. Moral je še po papir, po knjige in črnilo. Na glas si je rekel:

»Jakec, le počakaj! Tako dobro te naučim pisati in brati ... Boš že videl!«

* * * * *

Tako je mladi čarovniški vajenec Jakec, sin grajskega tlačana, pričel svojo življenjsko pot.